



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 21 stycznia 2016 r.

Pozycja 56

POSTANOWIENIE z dnia 14 stycznia 2016 r. Sygn. akt Ts 353/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Biernat – przewodniczący i sprawozdawca
Marek Zubik
Mirosław Granat,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej W.D. w sprawie zgodności:

art. 162 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.),

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 27 października 2015 r. W.D. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 162 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1, art. 78 i art. 176 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.).

Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego. Wyrokiem z czerwca 2013 r. Sąd Okręgowy w W. częściowo uwzględnił powództwo przeciwko skarżącej, uznając zawartą przez nią umowę za bezskuteczną. W wyroku ze stycznia 2014 r. Sąd Apelacyjny w W. oddalił apelację od powyższego rozstrzygnięcia. Następnie skarżąca wniosła skargę kasacyjną, która została oddalona wyrokiem Sądu Najwyższego z kwietnia 2015 r., doręczonym skarżącej 27 lipca 2015 r.

Skarżąca wskazała w skardze konstytucyjnej, że w trakcie postępowania apelacyjnego sąd rozpoznający jej sprawę oparł się m.in. na opinii biegłego, którą otrzymała ona dopiero po zamknięciu rozprawy, nie miała więc możliwości ustosunkowania się do jej treści. Podkreśliła ponadto, że rozpoznając jej skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy powołał się na zakwestionowany przepis, stwierdzając, iż skarżąca nie może powoływać się na uchybienia związane z dopuszczeniem opinii biegłego jako dowodu w sprawie, skoro nie zgłosiła odpowiedniego za-

strzeżenia do protokołu ani nie skorzystała z innych możliwości proceduralnych (np. zgłoszenia wniosku o otwarcie zamkniętej rozprawy i odroczenie jej celem zapoznania się z tą opinią). Zdaniem skarżącej Sąd Najwyższy niesłusznie nie wziął pod uwagę okoliczności, w jakich nastąpiło dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, w szczególności tego, że pełnomocnik skarżącej została zapewniona o tym, iż otrzyma opinię w terminie wystarczającym do ustosunkowania się do niej. Podniosła ona przy tym, że wadliwie dopuszczony dowód z opinii biegłego miał w jej sprawie decydujące znaczenie. Zaznaczyła także, że zakwestionowany art. 162 k.p.c. zmusza strony i ich pełnomocników do natychmiastowej reakcji na uchybienia proceduralne sądu i prowadzi do ograniczenia kontroli zgodności orzeczeń sądowych z prawem. W przekonaniu skarżącej rygor prekluzji przewidziany w tym przepisie nie odpowiada wymogom określonym w art. 31 ust. 3 Konstytucji, gdyż nie służy wymienionym w tym przepisie wartościom oraz godzi w istotę prawa do sądu. Narusza także prawo do kontroli orzeczenia przez sąd drugiej instancji.

Ponadto skarżąca wniosła o wydanie przez Trybunał Konstytucyjny postanowienia tymczasowego o zawieszeniu lub wstrzymaniu wykonania wyroku Sądu Okręgowego w W. z czerwca 2013 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, zakwestionować zgodność z Konstytucją przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego prawach lub wolnościach albo obowiązkach określonych w Konstytucji. Zasady, na jakich dopuszczalne jest korzystanie z tego środka ochrony wolności i praw, precyzuje ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK). W świetle powyższych unormowań konstytucyjnych i ustawowych nie ulega wątpliwości to, że przesłanką rozpoznania skargi konstytucyjnej jest wskazanie nie dowolnego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, ale tylko takiego, który w konkretnej sprawie stanowił podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia, a zarazem doprowadził do naruszenia wolności lub praw oznaczonych jako podstawa skargi konstytucyjnej. W związku z tym obowiązkiem skarżącego jest dołączenie do skargi konstytucyjnej orzeczenia, które odpowiada powyższej, złożonej kwalifikacji, tzn. zostało wydane na podstawie przepisów będących przedmiotem wniesionej skargi i prowadzi do niedozwolonej ingerencji w sferę konstytucyjnie chronionych praw podmiotowych. Skarżący musi przy tym wykazać, że ingerencja ta była skutkiem niekonstytucyjności przepisu zastosowanego przy rozpatrywaniu jego sprawy, nie zaś niewłaściwego zastosowania tego przepisu przez orzekające w sprawie organy. Celem skargi jest bowiem usunięcie z systemu prawa niekonstytucyjnej normy, której stosowanie skutkuje naruszeniem chronionych konstytucyjnie wolności lub praw. Rozpatrując skargę, Trybunał Konstytucyjny nie pełni funkcji kolejnej instancji odwoławczej, nie bada zgodności z prawem i słuszności rozstrzygnięć dokonanych przez orzekające organy. Ma on kompetencje nie do kontroli prawidłowości ustaleń sądu, sposobu zastosowania czy też niezastosowania obowiązujących przepisów, lecz jedynie do oceny konstytucyjności tych przepisów (zob. np. postanowienia TK z: 26 lutego 1999 r., Ts 156/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 105; 21 czerwca 2000 r., Ts 33/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 222; 2 grudnia 2009 r., Ts 275/08, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 34 oraz 9 grudnia 2009 r., Ts 83/08, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 15).

Zasadniczym powodem odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest ustalenie, że sformułowane w niej zarzuty dotyczą przede wszystkim sfery stosowania prawa, nie zaś niekonstytucyjności zaskarżonego przepisu. Skarżąca wyraźnie stwierdza bowiem, że w jej przekonaniu powołując się na prekluzję przewidzianą w art. 162 k.p.c. Sąd Najwyższy

nie wziął pod uwagę szczególnych okoliczności jej sprawy. Szeroko odwołuje się również do nieprawidłowości, jakich dopatrzyła się w postępowaniu sądu drugiej instancji, skutkującego – jej zdaniem – tym, że nie miała ona możliwości zgłoszenia zastrzeżenia w trybie przewidzianym w zakwestionowanym unormowaniu. Tak ujęte zarzuty dotyczą nie niezgodności art. 162 k.p.c. z wskazanymi w skardze przepisami Konstytucji, lecz nieprawidłowości w stosowaniu tego i innych przepisów proceduralnych przez sądy orzekające w sprawie skarżącej. Tym samym nie mogą one być rozpoznane przez Trybunał Konstytucyjny w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej. Okoliczność ta – na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 1 w związku z art. 65 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – stanowi samodzielną przesłankę odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Niezależnie od powyższego Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że nawet gdyby uznać sformułowane w skardze zarzuty za odnoszące się do treści zakwestionowanego przepisu, nie zaś jego stosowania, to i tak należałoby odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu ze względu na to, że są one oczywiście bezzasadne.

Zakwestionowany przepis służy doprowadzeniu do szybkiego usunięcia dostrzeżonych przez strony naruszeń przepisów postępowania i umożliwieniu sądowi niezwłocznego naprawienia błędów w tym zakresie, a w konsekwencji przyspieszeniu i usprawnieniu postępowania. Ma on też zapobiegać nielojalności procesowej stron przez zobligowanie ich do zwracania na bieżąco uwagi sądu na wszelkie uchybienia procesowe w celu ich niezwłocznego wyeliminowania i nie dopuszczać do celowego tolerowania przez strony takich uchybień z zamiarem późniejszego wykorzystania ich w środkach odwoławczych (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z 4 października 2006 r., sygn. akt II CSK 229/06, Lex nr 337525 oraz 10 lutego 2010 r., sygn. akt V CSK 234/09, OSNC-ZD 2010 nr 4, poz. 102, a także uchwała Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2008 r., sygn. akt III CZP 50/08, OSNC 2009 r. nr 7-8, poz. 103). Wymaga on więc od strony bieżącej dbałości o swoje interesy w toku postępowania oraz ujawniania zauważonych nieprawidłowości pod groźbą utraty możliwości powoływania się na nie w dalszym toku postępowania, a tym samym służy prawidłowemu przebiegowi rozpoznawania sprawy. Jednocześnie zawiera on zastrzeżenie, zgodnie z którym przewidzianej w nim prekluzji nie stosuje się w wypadku, gdy zostanie uprawdopodobnione, że strona nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Rozwiązanie to pozwala zatem na uwzględnienie okoliczności danej sprawy i umożliwienie stronie powoływania się na późniejszym etapie postępowania na naruszenie przepisów, na które nie mogła zwrócić uwagi wcześniej. Oczywiście bezzasadny jest więc zarzut skarżącej, że zakwestionowany przepis narusza jej prawo do sądu oraz do zaskarżania orzeczeń wydanych w pierwszej instancji, a także pozostałe wymienione w skardze wzorce kontroli.

Zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 3 ustawy o TK oczywista bezzasadność skargi konstytucyjnej jest samodzielną przesłanką odmowy nadania jej dalszego biegu.

Ponadto Trybunał Konstytucyjny przypomina, że – jak wynika z art. 79 ust. 1 Konstytucji – przedmiotem skargi konstytucyjnej może być jedynie zarzut niezgodności przepisów prawa z Konstytucją. Wzorcami kontroli w postępowaniu inicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej nie mogą być zatem przepisy umów międzynarodowych, w tym wskazany w rozpatrywanej sprawie art. 6 ust. 1 Konwencji (zob. np. postanowienia TK z 18 kwietnia 2000 r., SK 2/99, OTK ZU nr 3/2000, poz. 92 oraz 31 maja 2005 r., SK 59/03, OTK ZU nr 5/A/2005, poz. 61 oraz wyrok TK z 6 października 2009 r., SK 46/07, OTK ZU 9/A/2009, poz. 132).

Trybunał Konstytucyjny stwierdza ponadto, że ze względu na odmowę nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej wnioszek o wydanie postanowienia tymczasowego o wstrzymaniu wykonania wyroku Sądu Okręgowego w W. z czerwca 2013 r. wydanego w sprawie, która legła u podstaw skargi konstytucyjnej, nie zasługuje na uwzględnienie.

Wziąwszy pod uwagę powyższe okoliczności, Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.